VENTURA GASSOL

La cançó del vell Cabrés

Tres actes

BARCELONA
12 - juliol - 1924

LA CANÇÓ DEL VELL CABRÉS

Imp. GARROFÉ - Villarroel, 12 i 14 - BARCELONA

VENTURA GASSOL

LA CANÇÓ DEL VELL CABRÉS

POEMA DRAMÀTIC
EN TRES ACTES

BARCELONA
Administració - Direcció:
LLIBRERIA ITALIANA
Rbla. Catalunya, 125

Cantant, cantant, nasqué la infàmia
i descantant la redempció.

MARAGALL

Fou estrenada en el «Teatre Bartrina» de Reus, la nit del 13 de gener de l'any 1921, per la companyia Vila-Daví i sota el repartiment que segueix :

MARIA, Maria Vila ; ANSELM, *pare*, Pius Daví ; ANSELM, *fill*, Eduard Serrahima ; ALEIX, Enric Lluelles ; MARTINA, Adela Perelló ; FLORENTINA, Soledat Masriera ; ROSER, Maria Valentí ; GALOFRE, Gastó A. Mántua ; PROSPU, Salvador Cervera ; EL MOSSO, Antoni Aguiló ; NOIA CAPTAIRE, Anna Peris ; NOI CAPTAIRE, Joan Galceran ; CAPTAIRE 1.er, Salvador Cervera ; CAPTAIRE 2.on, Antoni Aguiló.

L'acció al Mas Cabrés, a la Muntanya de Prades (Tarragona).—Hisenda partida en dues parts : el Mas de Baix i el Mas de Dalt, que és l'anomenat *Mas Cabrés*.

PERSONATGES

ANSELM. Hereu de la hisenda on passa l'acció. Jove de 30 anys. Home fort i purament fisiològic. De la seva fisiologia en dedueix la seva lògica.

MARIA. Dona de l'Anselm. Jove de 26 a 28 anys. Pubilla del Mas del Frare. Dona emotiva i d'una gran sensibilitat.

ANSELM, FILL. Fill de l'Anselm i de la Maria. Jove de 18 anys. Fort i d'una sanitat com son pare.

ALEIX. Amic íntim de l'Anselm. Jove de 30 anys. Home d'un gran sentimentalisme i d'una idealitat a ultrança. La seva lògica és tota fruit de la seva imatgeria. Les imatges centrals de tota l'obra són filles de l'Aleix.

MARTINA. Dona de l'Aleix. Jove d'uns 30 anys. Joiosa i finament irònica.

GALOFRÉ. Vell cec de 65 a 70 anys. Es l'home de confiança del Mas Cabrés. De petit que és a la casa. Duu dintre l'obra la veu de la tradició. Tots els temes anunciats pels altres, especialment per la Maria amb qui conviu més, esdevenen, al passar per ell, més íntims, més profunds i més greus.

PROSPU. Masover del Mas de Baix. Home d'uns 40 anys. Pagès d'una gran simplicitat i senzillesa.

DOS MOSSOS. Mossos del Mas de Baix. L'un de 25 anys, l'altre de 30.

FLORENTINA. Captaire, velleta d'uns 70 anys. D'una intimitat i d'una dolçor exquisides.

CHOR DE CAPTAIRES. Homes, dones, nois.

ACTE PRIMER

Interior d'una cuina de masia. Al fons una porta, i, més al fons encara, es veu la del carrer, i el bosc encès de llum de posta. Damunt de la porta, al bell mig del llindar, hi ha un quadro d'època. A l'esquerra una llar de campana. A la dreta una finestra oberta. Entre la porta i la llar una taula d'època, amb un banc arredossat a la paret del fons. A la dreta una escala de barana de fusta que dóna a una galeria. Es un cap al tard de tardor. El vell Galofre, sol, assentat al banc, tria d'esma, llegum que té estès pel damunt de la taula i el va fent caure a un purgador que té a la falda.

GALOFRE

(*Dient d'una manera trencada el que va pensant.*)
Galofre, sembla ahir. Mentre guardaves
el bestià, sentires sota terra
aquella veu d'auxili enternidora...
I, baixant a l'avenc de l'Almussara,
vas trobâ el pare de l'Anselm, el pobre!...
Em besà de content. Feia tres dies...
Del foc de Prades que faltava a casa...
Havien rebut lletra que els hi deia:
—Si no pugeu setze unces vora Prades,
ja trobareu a qui... El vostre pare
ja no el trobareu mai més... I d'aquell dia,
Galofre, que t'han pres com de família.
Valga'm això, sinó al perdre la vista,
hauria hagut d'anar de porta en porta,
com aquell vell ceguet que acompanyava
la meva Florentina... la pobreta!
Sembla ahir!...

ALEIX

(*Del fons.*)

Anselm !

GALOFRE

Entreu, Aleix.

ALEIX

(*Entrant.*)

L'hereu és fora ?

GALOFRE

Ell com sempre, darrera les caceres.

ALEIX

I la Maria ?

GALOFRE

On voleu que sigui :
és al poble.

ALEIX

Ja hi té bona ceguera !

GALOFRE

Que si l'hi-té, dieu ? Ella i la filla
del Vicentó no en tenen prou del dia :
sempre xiuxiuejant, són carn i ungla.

ALEIX

I amb aquestes misseres es confia ?
Ara comprenc, Galofre, la basarda
que tot el daquest Mas fa a la Maria.
Prou deuen ésser elles qui li conten
la llegenda del pou i les falòrnies
dels vells d'aquesta casa, en glòria sien !

GALOFRE

Ja ho podeu dir. No ho sé... jo juraria
que, per més fort que sigui i més que faci,
l'Anselm aquesta la perdrà ; a la jove,
avesada com era al «Mas del Frare»,
«El Mas Cabrés» li ha de caure sobre.

Aquest mas és tan sol, i ella, la pobra,
ja ho sabeu, és de mena tan joiosa!

ALEIX

(*Amb planyença.*)

Pobre Anselm!

(*Sentint remor al fons.*)

La Maria!

(*A la Maria, que entra.*)

Benvinguda!

MARIA

(*Entrant. De tant en tant mirarà recelosa el quadro que hi ha damunt el llindar de la porta.*)

Déu vos guard!

GALOFRE

Déu et guard de mal, Maria!

ALEIX

(*Gentil.*)

L'avi Galofre i jo ja t'enyoràvem!

MARIA

Vinc de la vila a proveî, i l'amiga
m'ha fet fer temps devora la Font Freda.

(*Sobtadament i trencant la conversa.*)

Què dèieu de l'Anselm?

ALEIX

(*Sobtat.*)

Què vols que en digui!

GALOFRE

Dèiem adés que aquesta ceguerota
de les perdius li creix de cada dia.

MARIA

Ja ho podeu dir. I, mentrestant, jo sola!

GALOFRE

Tu sola, dius, Maria! Gràcies, filla;
ja veig que em tens per ben poqueta cosa!

ALEIX

(*A Maria.*)

No ho deus dî així, els capvespres, quan arriba
i per tot Déu te guard t'omple la falda
dels moixons que li boten per la sina
i esternellada cap a cap d'esquena
t'hi duu una llebre encara esfereïda.

MARIA

(*Enyorosa.*)

Era aquells temps, i al nostre Mas del Frare,
que aquestes coses m'eren mitja vida.
(*Sobtadament i adonant-se que no li han dit el que deien de l'Ansel.*)
Què dèieu de l'Anselm?

ALEIX

Dubtes de l'avi!
Dubtes del vostre amic Aleix, Maria!

GALOFRE

Ja podeu sermonar-la, ja, debades.

MARIA

Ai, Aleix, si sabies les angoixes
que cada dia a l'arribâ al capvespre
em van duent al cor totes les ombres!
Si ho sabies, Aleix, i si ho sabia...
(*Sobtadament, i més enèrgica, a l'adonar-se que encara no li han dit el que ella pregunta.*)
Què dèieu de l'Anselm?

ALEIX

(*Molt sobtat i estranyat.*)

I com te tornes!

GALOFRE

Sembla per males arts que aquella noia
tan franca, tan oberta i agradosa
que omplia d'alegrois aquesta casa,
pugui havê esdevingut tan recelosa!

Ara l'omple només d'una basarda
que arriba fins a mi més d'una volta.

ALEIX

(*Molt dolçament.*)

Doncs on és la Maria d'aquells temps
que ens omplia les tardes de les festes
i sempre ens duia amigues a desdir
i aquells poms de clavells i de ginesta!

MARIA

(*Molt enyorada.*)

Qui deu regar les flors del meu jardí!
Ai, que ja deuen ésser totes seques!

ALEIX

Doncs on és la Maria d'aquell temps,
Mare de Déu de pobres i velletes,
que els omplies el cor de dolç consol
i el cistellet de l'abundant minestra?

MARIA

Quina por que els dec fer! Tots m'han deixat
i sols em queda aquella més velleta
que canta l'oració de Sant Magí
i porta un cantiret d'aigua beneita
que cura de quartanes i dolor,
de mals els més dolents i de cangrena!

GALOFRE

(*Que al sentir parlar de la Florentina ha parat molt bona orella.*)
La Florentina! Dona, digue-ho tot,
la més santa, més bona i més perfecta!
La que, durant els anys del teu festeig,
per cada sant dissabte, endreçadeta,
s'emportava les cartes per l'Anselm
i et duia la contesta el sant dimecres!

ALEIX

(*Molt dolçament a la Maria.*)

Vols que et tornem a dir *la Marió*?

(El vell Galofre surt, amb el purgador de llegum triat, per la porta del fons.)

Vols que et rondem de nou a la finestra?
Vols que et fem enramades al carrer,
com aquell temps que n'eres fadrineta
i hi veníem d'aquí amb el teu Anselm,
i tu, deixant ta cambra de puntetes,
obries poc a poc el finestró
i ens veies amarats de lluna plena?
Vols que et tornem a dir *la Marió*?

MARIA

(Trista i una mica histèrica.)

Em deien *Marió*! Quina dolcesa!
Mes ai! que aquella *Marió* ja ha mort
i de la morta tota jo en sóc plena!

ALEIX

(Reptant-la.)

Calla, Maria!

MARIA

Digue'm *Marió*!
Mes no, que la duc morta i em corgela...
L'ha matada l'amor del seu Anselm...
era una flor tot l'any florida i verda...
L'Anselm l'ha trasplantada de terrer...
i no veu que un mal aire li asseca...
(Assenyalant cap a la finestra.)
L'aire tebi que munta d'aquest pou...
i omple aquest mas més buit que una cisterna.
No el veus, el pou, Aleix? Doncs, negra nit,
s'hi sent la veu del vell Cabrés en pena!

ALEIX

(Reptant-la dolçament.)

I goses dubtâ així del teu Anselm!
I et creus, Maria, que si fossin certes
totes les coses que t'han dit del pou,
dels vells del mas i altres històries negres,
l'Anselm voldria torturar-te així?
Massa hauràs escoltat les males llengües!

MARIA

(Amb esglai i asseyalant el quadro de damunt la porta.)
No veus el vell Cabrés? Belluga els ulls
i em mira amb la mirada tot oberta!
Quina verdô, el mirar del vell Cabrés!
(Torna a entrar el vell Galofre.)

ALEIX

(Enèrgic.)
Calla, que aquest desvari et farà perdre
i no hi ha res que s'encomani tant
com és l'esgarrifor de la feresa.

GALOFRE

(Que es troba sota mateix del quadro i s'hi gira.)
Si s'encomana, deies! Cec com só,
no hi ha cap dia que, en venî el capvespre,
no em fassi veure els ulls del vell Cabrés
com dos dagues d'acer que m'ataleien,
amb una gota de verdet penjant
i sempre a punt de caure'm a la testa.

ALEIX

(Enèrgic, a tots dos.)
Calleu!

MARIA

(Va per tirar-se als peus de l'Aleix i ell no li ho deixa fer.)
Aleix, tu que ets l'únic amic
de qui l'Anselm apren i s'aconsella,
demana-li que em tregui d'aquest mas
si no vol que m'hi mati la tristesa,
si no vol que s'hi mori aquest fill seu
que m'hi lliga més fort que una cadena.

ALEIX

Per l'Anselm i per tu i pel fill que duus
has d'esforçar-te a ser la que abans eres.

MARIA

La Marió ja no ho seré mai més.

ALEIX

Un fill pot fer reviure...
(*Queda sobtat al sentir que criden. La Maria dissimula el seu estat d'ànim atiant el foc.*)

PROSPU

(*Del fons.*)
Ei!

ALEIX

(*Reprenent el mateix to.*)
Coses ertes.

GALOFRE

Prospu, endavant! Entreu!
(*A l'Aleix.*)
El masover
del Mas de Baix i els mossos caps de colla.
(*Entren el Prospu i els dos mossos.*)

PROSPU I MOSSOS

(*Alhora.*)
Bona nit!
Déu vos guard!

GALOFRE, MARIA I ALEIX

(*Alhora.*)
Santa nit!
(*Quedant el Galofre sol.*)
que Déu nos dó!

ALEIX

(*Al Prospu.*)
I, doncs, Prospu, què hi ha? La feina és bona?

PROSPU

De feina, que diguem, no en manca mai.

Ara és el temps de llaurâ a tota llonga.
Avui hem fet la vostra partió.

ALEIX

Es una terra grassa que enamora.

PROSPU

I a fe que els peus em dolen, del rostoll.

GALOFRE

Ja t'he sentit cantar, i amb quina solta!

PROSPU

Ara és el temps de més bon treballar:
no fa fred ni calô i la cançó és bona,
que a cada cap de solc podeu trobar
un perelló per refrescar la gola.

MARIA

(Passant per davant dels mossos i dirigint-se cap a l'scala de la galeria.)
I ara que em recordeu dels perellons,
me'n pujareu demá?

MOSSO 1.er

Prou!

MOSSO 2.on

Sí, senyora!

MARIA

I pugeu-me un pomet de julivert
(De mitja escala estant, es perd cap a la galeria.)
i un parell de lletugues d'escarola.

PROSPU

(A l'Aleix.)
Doncs, tornant al que dèiem...

ALEIX

Perdoneu:
vaig a veure un moment què fa la nostra

i, a no tardâ, em torneu a tenî aquí.

GALOFRE

(*A l'Aleix amb molt d'interès.*)
Torneu, Aleix, torneu!

PROSPU

(*A Galofre.*)
L'hereu és fora?

GALOFRE

Es a caçar. M'ha dit que fóra aquí
quan comencés el sol a anar de baixa,
i ja sabeu el punt que té l'hereu
a no fallâ un sol mot a la paraula.

MOSSO 1.er

(*Alçant-se els dos mossos, al Prospu.*)
Amb vós que us espereu...

PROSPU

No n'hi ha prou.
El sol ja es pon; no pot pas trigar gaire.

GALOFRE

(*Al Prospu.*)
Ja t'ho diré: aquest mas els cau damunt.

MOSSO 2.on

Com que a l'entrâ-hi ja et ve malastrugança!

GALOFRE

Malastrugança? Jo en diria por,
i la por, que diguem, mai escau massa.

PROSPU

Galofre, ja ho veureu: que el Mas Cabrés,
avui, els fassi por, ja no m'estranya.

GALOFRE

Uns homes com sants Paus!

MOSSO 1.er

Ja ho sabeu prou.

MOSSO 2.on

Quan els vells van deixar-la abandonada,
gelosos com són ells de tot el seu,
alguna cosa ha de tenir la casa!

GALOFRE

Falòrnies d'aquell temps!

PROSPU

Bé, ja ho veureu,

(Es veu que va per entrar per la porta del fons un home alt i fornit. Al sentir aquella conversa es detura i escolta. Algun cop va per llençar-se a l'escena, però es conté al sntir el que diuen. Ha de dar la idea d'un corser bridat.)

si feu memòria i el record no us falla,
ans de viure-hi, la història d'aquest mas
me l'havíeu contada mil vegades.

GALOFRE

Jo et contava el que es deia en aquells temps.

MOSSO 1.er

I el que es torna a dî, avui, altra vegada.

MOSSO 2.on

El d'aquella cançó que havia mort
i avui torna a cantar més d'un captaire.

GALOFRE

D'una cançó us fieu?

PROSPU

Doncs; i el del vell
que per tornar la pau a aquesta casa
se n'anà d'aquest mas al jubileu
de la Mare de Déu de Ciurana,
descalç, una cadena a cada peu

i una pesantta rella a cada espatlla!
Em sembla que era el vell Cabrés...
(En assenyalar cap al quadro del vell Cabrés s'adonen de qui hi ha sota la porta. Diu amb espavent.)
L'Anselm!

ANSELM

(Avançant enèrgic.)
Sí; sóc l'Anselm, l'hereu d'aquesta casa
besnét del vell Cabrés que ve a desfer
(Assenyalant-lo.)
el camí que ell va fer a Ciurana.

GALOFRE

(Suplicatiu.)
Anselm!

ANSELM

Sí; sóc l'Anselm que ve a desfer
la història dels difunts d'aquesta casa.
(Adreçant-se al vell Cabrés.)
Vós ho volguéreu fê amb oracions,
els meus avis deixant-la abandonada,
i jo, que sóc l'hereu i só el més fort,
la vull desfer lluitant-hi cara a cara.
Em sento amb prou coratge dintre el pit
i amb les meves orelles massa esclaves
a la veu i al desig de les passions
per a poder sentir-ne cap més d'altra.
Em sento massa fort i massa sa
per deixar empeltar-me de vosaltres.
Sou migrats d'esperit; el vostre cos
és pastat d'una pols que no s'inflama;
creieu sense sabê el perquè creieu;
el vostre anhel amb un no res s'encalma,
i, si sentiu aquestes veus del pou,
és perquè sou més buits que el pou encara,
i en la buidor que tots dueu adins
troben encar ressò veus apagades.

PROSPU

(Molt imposat. Els altres van fent que sí amb el cap.)
Vós ja sabeu de sobres qui sóc jo

i el que per vós faríem tots nosaltres ;
però amb això d'aquestes veus del pou...
què hi voleu fer... tots en sentim basarda.
Si de petits que ja ho sentim contar.

ANSELM

No sou ni més ni menys que els vostres pares,
no sentiu més que el que sentiren ells,
ni cap altre volê avui us empara ;
que aquell que sap sentir pel seu sentir
i vol pel seu voler que mai no es cansa,
sempre duu encès un nou anhel al pit
i en la seva embranzida no l'espanten
ni fites, ni muntanyes, ni espadats,
que un voler fort és flama i vent i ales.
Que la fita dels pares és al cim ?
Doncs els fills ja han de botre a l'altra banda.

PROSPU

(Esporuguit.)

Home, Anselm, què hi fareu.

ANSELM

(Més enèrgic.)

D'ara endavant
no poseu més els peus a aquesta casa,
que em faríeu entrar la pô a mi i tot,
que teniu la mirada extraviada
i dintre la buidor que tots dueu
fins sembla que hi ressonin mes paraules.
(Fent-los gest de treure'ls de casa.)
Aneu en nom de Déu ! D'ara endavant
rebreu, cada capvespre, les comandes
dessota de l'Alzina de Borbó ;
ja em sembla que serà prou allunyada...

PROSPU I MOSSOS

(Se'n van escorreguts.)

Bona nit !

GALOFRE

Santa nit que Déu mos dó.
(Una llum rogenca i molt fina de crepuscle entra a

l'escena per la porta de la galeria i per la finestr lateral de la part de la galeria.)

ANSELM

(Als que se'n van.

Demà sigueu al bosc de l'Estelada!

(Al Galofre.

Vós, Galofre, també d'ara endavant
heu d'ésser fort. A dintre la masia
no heu de deixar sonar-hi ni un sol mot
del pou, ni de la història maleïda;
que aquesta història que ara es va refent,
si arribés a trobar ressò aquí dintre,
s'aixecaria una remor d'arreu
que no assossegaríem nit ni dia.

GALOFRE

(Amb planyença.

Ai Anselm, que el ressò ja hi ha respost
i que aquesta clamor brunz a l'oïda
més furient que la remor del bosc
les nits de vent i pluja esfereïda!
Quin pensament que vas anâ a tenir
de tornâ a aquesta casa beneïda!

ANSELM

Ja sabeu que só esclau de mi mateix
i del primer desig que el cor em dicta.

(Molt fort.

Cremarà aquesta llar dintre aquest mas
mentre l'Anselm tindrá un alè de vida.

GALOFRE

Bé t'ho vaig dir que dintre d'aquest mas,
com dessota d'un munt de cendra trida,
encara hi trobaries la xardor
d'aquesta història que ara maleïes,
de la cançó que va ennegrî el record
dels morts d'aquesta casa, en glòria sien.

(To evocatiu.

Anselm, que la cançó ja va morint,
que van morint els vells que la sabien

i els que quedem no la cantem ja mai
i l'anem oblidant de mica en mica.
Que no surti de tu la nova veu
que desperti les coses adormides!

(*To natural.*)

I, obrint el mas, la nova veu sonà
i ara aquella xardor esmortuïda
és un foc abrandat que va prenent
i fins les cendres de l'oblit aviva
i l'antiga cançó que havia mort
un chor de veus novelles l'ha enfortida.
Ai Anselm, que el ressò ja hi és respost
i que aquesta clamor brunz a l'oïda
més furient que la remor del bosc
le nits de vent i pluja esfereïda!

ANSELM

(*To despectiu.*)

Quan xiula el vent al bosc no em trenca el son.
ni per això és menys bona ma dormida.
Les veus dels febles m'han de fer més fort
que l'arrel d'un xiprer, que un tronc d'alzina!

GALOFRE

Pensa i ben pensa, Anselm, que no ets tu sol
que has d'aguantar la casa. I la Maria!

ANSELM

S'enfortirà lluitant devora meu.

GALOFRE

No en ve de llei, Anselm. Què vols que et diga!

ANSELM

Vós heu comprès si la Maria sap
que es canta una cançó tan envilida?

GALOFRE

Dieu si ho sap? Ja ho crec que ho sap!

ANSELM

(Violentat.)
Com és?

GALOFRE

De boca d'un captaire l'ha sentida
i de llavors no ha fet res més de bo.
Cap als tards munta i baixa enfellonida
(Assenyalant l'escala de la galeria.)
per veure si la sent cantar de nou
quan els captaires tornen de la vila,
per acabar de treure'n el sentit
que no acabà d'entendre bé aquell dia.

ANSELM

I ara on deu ser?

GALOFRE

On vols que sigui, a dalt.

ANSELM

(Molt fort.)
A dalt! Maria!

GALOFRE

(Espantat.)
Seny, Anselm!

ANSELM

Maria!

MARIA

(Apareixent esporuguida i baixant als braços de l'Anselm.)
Anselm! Anselm, què hi ha!
(Posa les mans damunt de les espatlles de l'Anselm i, declinant el cap una mica endarrera, se'l mira fit a fit.)

ANSELM

(Prenent-la amb les dues mans per les temples i fent-li declinar el cap una miqueta més endarrera encara, fent el cor dolç.)
Quin mirar tens!
Ja veig que encara no t'has fet prou forta.

MARIA

(*Quedant només cenyint amb un braç l'Anselm.*)
Com vols que m'enforteixi, oh Anselm meu,
si em deixes tantes hores tota sola,
abandonada a aquesta por tan gran!

ANSELM

A quina por?

MARIA

A aquesta por que ens volta.
Ai Anselm! Si sentissis la cançó
que canten els captaires aquesta hora,
com t'aniria penetrant el cor
com una veu de plany llunyana i fonda!

ANSELM

Com la sabria jo ofegâ aquí dins!
(*Assenyelant-se el pit.*)
Quan aviat que li tindria morta!
Quan el Galofre em duia, de petit,
me la sabia tota de memòria.
Avui, ja no la sé ni en tinc record,
que la sang se l'enduu i se'n fa més forta!
(*Mirant-se-la cara a cara i enèrgic.*)
I aquesta fortitud et manca a tu:
heure de tot més sang, més vida nova!

MARIA

(*Com esporuguida de no entendre'l.*)
Quines coses de dir! Calla! Em fas por!

ANSELM

(*Apartant-se d'ella d'una revolada i com a ferit d'una mala fiblada.*)
Com! Et faig por? No és la primera volta
que me n'adono que l'Anselm fa por.

MARIA

(*Atant-se-li amorosament per a calmar-lo.*)
No t'ho volia dî, Anselm meu, perdona'm!

ANSELM

(Apartant-se d'ella i més fort.)

Fer-te pô a tu?

MARIA

No t'ho diré mai més.

ANSELM

No ets la Maria, tu, la meva dona...
Es com si jo em fes por a mi mateix,
Maria!

MARIA

Anselm!

(Va per tirar-se-li als braços i ell se l'aparta. La Maria trenca en un plor fort; el vell, que ho sent, s'alça i diu:)

GALOFRE

Anselm, per Déu!

ANSELM

Galofre!
Vós ja sabeu que un dia, esperançat
(Assenyalant la Maria.)
amb aquest amor d'ella que ara em roben,
em vaig sentir prou fort per tornâ al mas.
(Com reprimint-se per no dir paraules que anava a di i decaient una mica de la seva fortitud.)
I que ara em trobi sol!

GALOFRE

No te la roben,
Anselm!

ANSELM

Que no ho veieu, que li faig por!

MARIA

(Plorant.)

No ets tu!

GALOFRE

I és clar. No pensis semblant cosa!
Es la història del pou, és la cançó.

ANSELM

(Decaigut i amargat.)

Maleïda cançó que així em revoltes
els dies i les nits!...
(Adonant-se que decau, fa un gest com per sacudir-se aquell abatiment, i crida :)
I ara dic : —Prou,
de la cançó!—Que em fa la sang més forta!
(Exaltat.)
Si no voleu morir, no en parleu més!
Deixeu pels morts les coses un cop mortes!
I vós, Galofre, ja podeu dar veus
de terme a terme de la hisenda nostra :
aquell que hi canti la cançó un sol cop,
no tornarà a cantar-li una altra volta,
que mentre la cançó mori aquí a dins
(Picant-se el pit amb el puny.)
ell morirà estrangulat a sobre.
(Estrenyent-se amb els braços el pit, en actitud d'estrangular-hi algú. El vell Galofre, esporuguit, va atantsant-se a l'Anselm com per rebre'n ordres ; la Maria segueix plorant de cap a la taula.)
I si les creus que s'alcen pels tombants
en servessin encara la memòria,
en faria pols trida dels camins,
no en deixaria roca sobre roca.
I si encara sou vós, oh vell Cabrés!,
(Posant-se en front de la porta i encarant-se amb el quadro.)
que ens recordeu vostra funesta història,
el foc...

MARIA

(Interrompent i agafant-se-li als braços que ell té aixecats apostrofant al vell Cabrés.)
Vell Cabrés, no!

GALOFRE

Anselm, per Déu!

ANSELM

(Apartant-se de la Maria i fent una rialla sarcàstica.)
També us fa pô aques tros de tela roja?

Doncs ja el veureu cremar! Vós, vell Cabrés,
per vostres crims i tots els crims dels vostres,
per si us haguéssiu deslliurat—en va—
de cremâ al foc d'aquest infern que ens conten,
(Despenjant el quadro el tira al foc amb fúria.
foc fa una flamarada.)
cremeu aquí, que prou ho mereixeu!
(La Maria esporuguida fuig xisclant per la porta d
fons. El vell Galofre aixeca els braços al cel.)

GALOFRE

Si els morts d'aquesta casa no ens perdonen,
estem perduts, Anselm. Oh Déu del cel!

ANSELM

(Atansant-se exaltat a la porta per on ha marxat
Maria.)
I tu, Maria! Tu, la meva dona!
Vés! Vés! Ja pots anar per sempre més...
Pren una canya, ajunta't amb els pobres,
i, quan vingui el capvespre, canta amb ells:
a ta veu la cançó es farà més forta
i jo em faré més fort amb la cançó...
Pren una canya... ajunta't amb els pobres...

GALOFRE

(Enèrgic per calmar-lo
Anselm, que et beus el seny! Anselm, per Déu,
per ella i pel teu fill que se t'emporta!

ANSELM

Ni ella, ni el fill meu que se m'enduu,
ni Déu, ni vós, ni jo tenim prou força
per a trencâ el camí d'un desig meu:
que si acabés amb tot això que em volta
i, al quedâ'm sol, encara m'adonés
que aquesta història em fibla la memòria,
el camí del cavall embenat d'ulls
que llençà cingle avall la Reina Mora
és ben obert encara per tothom,
i encara hi ha cavalls que se'ns emporten;
i, per si l'esma no ens hi mena prou,
hi ha la petjada de les dues potes!

Galofre... !
(Queda sobtat al sentir que criden a la porta, cap al fons.)

ALEIX

(Del fons.)

Anselm!

ANSELM

(Dolent-li que el seu amic el trobi en aquell estat.)
Oh! L'amic meu! L'Aleix!
(Es deixa anar abatut al banc i queda de cap a la taula panteixant fortament.)

GALOFRE

(Per ell.)

Bé ha tardat prou!

ALEIX

(Entra amb la Maria per la mà, i en to de queixa i molt suaument diu a l'Anselm:)
I doncs, amic!

ANSELM

Aleix!
Ja veus quina dissort la de ma casa?
(El vell Galofre se'n va a asseure's vora el foc.)

ALEIX

Com vols que no la vegi, amic Anselm!
(Assenyalant a la Maria, que romandrà recelosa al costat de l'Aleix.)
si l'he trobat plorant desconhortada!
Com és, amic, que un home fort com tu,
no sàpigues servar asserenada
aquesta mar de passions que et mou?

ANSELM

Ai, amic meu, Aleix! Això t'estranya?
No veus que pels voltants d'aquest mas meu
sempre hi brunz aquest vent de tramuntana
amb brogits de llegendes i cançons
i amb aquesta fortor de sang humana

dels crims que ens hi recorden tantes creus
i les roques que en semblen ensagnades:
aquestes roques vives com tu i jo
i que ens sembla que bleixin de vegades!
No veus quina negror que té aquí el bosc!
I aquestes coves fondes i fumades
que et sobten al tombar d'aquests camins
de tota la muntanya, d'aquí a Prades,
amb ulls al fons de sers que un hom no sap
si et miren amb recel o bé t'encalcen!
I vols lluitar en contra tot açò
amb una vida massa asserenada?

ALEIX

(Molt dolç.)

Oh! No, Anselm, no! Per què? Que hi vols lluitar!
No hi convivim, i ben tranquils, nosaltres!
Encara em faràs creure que ets tu sol
que t'avives les ombres i els fantasmes!
Et planys dels que et recorden els teus morts
i tu veig que hi vols lluita i t'hi encares.
(A la Maria, que s'ha anat tranquil·litzant.)
Com tu que et deixes dur d'aquesta por
i et creus que és maleïda aquesta casa.
Si vostra casa maleïda fos,
no hi foren beneïdes tes entranyes!

ANSELM

(Somrient enternit.)

Amic!

MARIA

Aleix!

ALEIX

Tots dos vos escolteu
tantes veus de cançons aventurades
i no sabeu sentî i estâ amatents
al fet més gran que s'obra entre vosaltres.
Esteu a punt de veure naixê el fill
(L'Anselm i la Maria es van atansant poquet a poc i somrient a l'Aleix atrets per la seva dolçor.)
que ha de tornar la joia a aquesta casa.
Ja s'ha acabat, Maria...

GALOFRE

(*Interrompent i fent eco.*)
S'ha acabat!

ALEIX

(*Seguint.*)

aquesta soledat que ara t'espanta;
que un fill omple una casa, ell tot sol,
de festes, d'alegrois i d'esperances.
Tu, Anselm, et creies redimî aquest mas,
avivant-hi de nou aquestes flames;
només un fill pot revivâ una llar
i la pot abrandar de noves flames!
Sota aquesta rojor de cel ponent
beneïu-hi el nou dia que s'atansa,
aquest nou dia que omplirà de llum
el mas, el bosc i tota la muntanya.

MARIA

(*Emocionada.*)

Serà vermell i ros!

GALOFRE

Fort com son pare!
Fort com son pare i dret com un xiprer
que desafia el temps i les ventades.
Humillarà els que cantin la cançó!

ALEIX

No hi pensis més! Retornarà la casa!

ANSELM

(*Emocionat.*)

Oh beneït amic!

(*Allargant els braços a la Maria.*)
Maria!
(*Llençant-se al braços de l'Anselm.*)

MARIA

Anselm!

(S'abracen. El vell Galofre, que ho ha sentit, s'aixeca i, caminant amb els braços enlaire com per abraçar-los, avança cap al mig de l'escena, dient tremolós i fent d'èco.)

GALOFRE

Oh beneït amic! Anselm! Maria!

TELO RAPID

ACTE SEGON

Al fons la galeria del Mas Cabrés. A l'esquerra del fons es veuen els darreres del mas i la paret del corral. Per damunt de la paret es veu una llenca de cel roig d'una claror de posta que hi va morint. Cap a l'esquerra, també, i una mica apartat del mas hi ha el pou : és un pou vell mig enrunat, i té el brancal en forma de capelleta coberta tota per uns llargs penjolls d'eura. A la dreta i arredossada a la paret del mas hi munta una barana de fusta que dóna a la galeria. Passa un camí de banda a banda de l'escena i es perd al fons del bosc que hi ha a l'un costat i a l'altre. En aixecar-se el teló apareix el vell Galofre assentat al primer esgraó de l'escala i fent teies damunt d'un piló, i la Maria en una cadireta baixa plegant robeta de bolquers, que es veu que acaba de cosir i posant-la a un paneret que té al seu devora.

GALOFRE

Tindrem un Nadal fred.

MARIA

Ja ho podeu dir.
Cap als tards al defora ja fresqueja.

GALOFRE

L'airet d'ahí al matí era de neu.

MARIA

Es que als tossals ahir ja se'n hi veia.
(Amb molta enyorança.)
I tan poc que nevava al nostre mas.
Al Mas del Frare molts hiverns no hi queia

un borralló de neu ni per salut.
Galofre, aquest hivern em fa un respecte...

GALOFRE

Què, per la neu? No ha pas de fer-te por.
L'avi de l'home teu ja ho deia sempre:
—Any de neu any de Déu.—I any d'abundor.

MARIA

(Amb sentiment.)

I aquí hi deu nevar sempre!

FLORENTINA

(Del fons de cap a la dreta.)

Ave Maria!

GALOFRE

La Florentina!

MARIA

Si que ho és. Veniu.

GALOFRE

(Una mica enriolat.)

Déu et dó bones tardes, Florentina.

FLORENTINA

(Entrant. Es una velleta tota corbada i dolça. Per bastó porta una canya, duu mocador del cap i espatlla avall li cau un mocador de punta fet tot de retalls de roba de diferents colors. Al braç hi porta una cistella de nança i de dues tanques per on treuen el cap diverses herbes boscanes.)

Déu i la Verge i el pare Sant Magí
ens lliuri de dolô i de malaltia.

GALOFRE

(Rient.)

Amen. Que no es perdés per l'escolà.

FLORENTINA

(A la Maria.)

La senyoreta, què. Esperant el dia?
Ja l'encomano a Déu.

MARIA

Ja ho podeu fer,
que prou ens cal.

FLORENTINA

Venint li he collides
les herbes que he trobat de més virtut :
puniol, farigola, sajolida,
per quan sigui que vingui l'hereuet...

GALOFRE

(*Interrompent.*)

Si **Déu** vol!

FLORENTINA

(*Seguint.*)

Ha d'estar-ne proveïda.
(*Va traient les herbes quan les anomena.*)
La senyora partera es refarà
amb tupinets de sopes ben bullides
amb un brotet de puniol florit
que els hi tregui de l'oli la sentida.
I si ha de pendre algun guisat més fi,
li fóra encar millor la sajolida.
La farigola li farà un bon flam
per escalfâ i deixar amorosida
la muda i els bolquers de l'infantó.

MARIA

(*Molt enternida.*)

Com sap fer-se estimar, la Florentina!
Oh, si sabia que contenta em fa!
Galofre, ans no se'n vagi la padrina,
(*Alçant-se i plegant la feina que feia.*)
poseu-li el cistellet ben proveït.

GALOFRE

(*Content.*)

Ja sé el què em toca fer de cada dia.

FLORENTINA

(*Prenent amorosament la mà de la Maria.*)
Que bona que és per mi!

MARIA

(*Tornant de sobte a la seva preocupació de sempre.*)
No hauríeu vist
si els pobres ja sortien de la vila?

FLORENTINA

Na servidora ve del Mas de Baix;
no li puc dir.
(*La Maria se'n va per l'escala que dóna a la galeria.*)

GALOFRE

(*Per ell, sentint-la pujar.*)
Aquesta galeria!

FLORENTINA

(*Atansant-s'hi.*)
Doncs, Galofre, què hi ha aquí al Mas Cabrés,
que tot el poble en va i tothom en parla
i tornen a cantâ aquella cançó
del pou i de les ànimes que hi parlen?

GALOFRE

Sí, mira... Coses de l'Anselm!

FLORENTINA

Vols dir?

GALOFRE

Al volê obrir de nou aquesta casa,
no va faltar-li que l'amonestà.

FLORENTINA

Però, tu ho creus, Galofre, que el pou parla?
Tu hi has sentit cap veu?

GALOFRE

Jo! Ni ningú
que no sigui família de la casa.

FLORENTINA

Vols dir que ells dos...

GALOFRE

Veus... ells no fóra estrany

sabent els crims dels avis dels seus pares...
Ja saps que, quan un té un remordiment,
la consciència costa d'acallar-la.

FLORENTINA
Que costi an ell no és res de l'altre món,
però a la jove... ? Em deixes tot parada!

GALOFRE
Ai, Déu te fassi bona! El camí-ral
del «Mas Cabrés» baixava al «Mas del Frare»,
i home o dona que es deslliurés dels uns
ja l'esperaven famolencs els altres,
que es feien un senyal de dalt dels cims.

FLORENTINA
Ui! Jesús! Quines coses, Déu ens valga!
Tan tranquils que hi jugàvem vora el pou
quan eres rabadà i jo acompanyava
aquell ceguet, Déu l'hagi perdonat!
Ja no ho recordes, tu?

GALOFRE
(*Enternit i joiós.*)
Com si fos ara!
Com vols que no em recordi d'aquells temps
que tenia tan clara la mirada,
que ja et veia apuntar d'una hora lluny
i t'hi veia lluir les arrecades?
Mes, ai, que la tristor vingué després!
Quan vaig perdre la vista t'enyorava;
doneta com t'hauria volgut jo
no vaig poder-t'hi veure poc ni gaire.

FLORENTINA
(*Molt dolçament i enternida.*)
I que de pressa que han passat els anys!
Tan velleta que sóc, si em veiés ara!

GALOFRE
(*Com un infant.*)
I aquell u... u... u... que feia el pou,

quan hi cridàvem frec a frec de cara!

FLORENTINA

I aquella por que ens feia la foscor,
quan no hi vèiem lluî una gota d'aigua.

GALOFRE

I aquell brunzir que hi feien tan estrany,
les pedres, quan hi queien aplomades
i no es sentien arribar al fons...
I per oî el brunzir, que encar durava,
cloíem ulls i arrugàvem tot el front,
(*Ho fa molt infantinament com si s'hi trobés.*)
i a l'obrîls ens trobàvem cara a cara.
No ens reflectia l'aigua a baix del pou,
però ens sabíem veure l'un en l'altre.
Fins m'he arribat a creure que algun cop
ens vam besar i tot sense adonâ'ns-en:
que teníem tots dos el mirâ humit
i els llavis mig oberts com les magranes.

FLORENTINA

I que de pressa que han passat els anys!
Tan velleta que sóc, si em veies ara!

GALOFRE

Ja ho pots dir, Florentina! Do'm les mans:
vull veure si les tens molt arrugades.
(*Ella les hi dóna. Palpant-les-hi molt amorosament.*)
Quina frescor de fruites hivernals!
I quina olor de poma escalivada!
I quins cabells que deus tenir més blancs!
Mai a la vida t'era vist tan clara!

FLORENTINA

(*Dolcíssima.*)
I que de pressa que han passat els anys!
Tan velleta que sóc, si em veies ara!
(*Queden els dos sobtats que han sentit cridar l'Anselm cap a la dreta.*)

ANSELM

(Del fons.)

Maria!

GALOFRE

(A la Florentina.)

Es l'Anselm que ve del tros.

ANSELM

(Entrant.)

Veig que encara aneu forta, Florentina!

FLORENTINA

(Anant caminant cap al davant de la masia.)

No cau la fulla que no ho vulga Déu!

ANSELM

Sabeu on és, Galofre, la Maria?

GALOFRE

(Tot seguint a la Florentina fent-se de guia amb el bastó.)

Ha pujat dalt.

(Assenyalant l'escala de la galeria.)

Me'n vaig a proveir
la cistelleta de la Florentina.

(L'Anselm va pujant l'escala.)

FLORENTINA

(Ja gairebé a la porta.)

Passi-ho bé!

ANSELM

(Del cap d'amunt de l'escala ja.)

Florentina, adéu-siau!

FLORENTINA

(Girant-se cap al públic tota rodona.)

Amb Déu i amb la humil Verge Maria
i amb el gloriós pare Sant Magí
que ens lliuri de dolô i de malalties!

(A l'arribar l'Anselm a la galeria s'adona que a l'altre extrem hi ha la Maria amagada darrera d'un dels pilars i escoltant àvidament cap al bosc de l'esquer-

ra, on se sent una remor fonda que es va atansant. L'Anselm, en veure-la, es queda deturat en actitut d'espiar què farà la Maria. Es l'hora del crepuscle capvespral i una claror lleu de lluna va envaint a poc a poc l'escena. Cap a la fi de l'acte serà ja al ple d'un clar de lluna. Va passant algun captaire, i, en ser en front del pou, fan una mica de marrada de por. La remor s'ha anat atansant i arriba tot un chor de captaires : homes, dones, joves i vells i algun noi. L'escolta amb una avidítat suprema per si sent tot el què diuen.)

CAPTAIRE 1.er

(Jove. A una captaire.)

Roser, ja som al pou del Mas Cabrés.
Ja podeu fer tres creus. Feu-les ben fetes.

ROSER

(Vella.)

Ja ets un bon taramabana!

CAPTAIRE 1.er

No us fa por?

ROSER

Si me'n fa, dius? Si mai tingués la pena
d'haver-hi de passar la nit a prop,
prou me li passaria com les llebres.

CAPTAIRE 1.er

Doncs jo fins en beuria, d'aquest pou.
Ja veieu si me'n fa de poc respecte.

CAPTAIRE 2.on

(Molt vell.)

No ho féssiu pas. Que Déu vos en reguard!
Les aigües d'aquest pou són aigües tèrboles,
deuen ser com les aigües de la mort :
roges de sang i amb un regust de cendra.

CAPTAIRE 3.er

No tingueu por que en begui mai ningú.

Les aigües d'aquest pou no es poden heure :
són tan profundes que ni es veu el fons.
Tan sols un dia a l'any diu que es desperten
i van creixent, creixent fins a mig pou...

CAPTAIRE 2.on
Fins a mig pou, has dit? A flor de terra.
Que no et recordes la cançó que diu :
Munta l'aigua a flor de terra—tèrbola i roja de sang.»

CAPTAIRE 3.er
I s'hi senten nit i dia—com hi criden malaurats
l vell Cabrés i el del Frare—que a l'infern deuen cremar.»

CAPTAIRE 1.er
Avia : canteu-la la cançó del pou.
Tant de parlar del mas, i els anys que és feta,
i no he pogut sentir-la encara mai.

CAPTAIRE 2.on
Ni la podràs sentir tota sencera.
Eren els avis, que la van cantar :
que els néts ja la recorden amb prou pena.

ROSER
I si l'Anselm, tornant al Mas Cabrés,
no hagués tornat de nou a alçar la llebra,
avui no la sabria ja ningú.
Prou que s'hauria ja acabat de perdre.

CAPTAIRE 1.er
Canteu-la!

TOTS
Sí, canteu-la!

CAPTAIRE 3.er
Va, Roser!

ROSER
Bah! serà molt que no em vingueu a treure
d'allí on m'encalli jo.

CAPTAIRE 3.er
Sí. Va, Roser.

(La cançó la dirà semmitonada.

A la muntanya de Prades—si hi havia dos hostals,
nou portes tenen obertes—totes nou al camí-ral :
Mas Cabrés dalt de la serra—Mas del Frare a baix del pla
La Verge de Ciurana—aidi al pobre vianant
que la negra nit l'atrapa—per aquells foscos topants.
Si als quatre camins arriba—no gaire més lluny irà ;
les mules se li deturen—amb el cap esperitat.
Dalt del Coll de la Batalla—un tió encès ha brandat :
les mules se li deturen—amb el cap esperitat.
Veuen una manta negra—amb dos punyals encreuats.
La Verge de Ciurana—aidi al pobre vianant
que la negra nit l'atrapa—per aquells foscos topants.
Si no hi deixava les unces—prou hi deixava la sang :
li fan dî una missa negra—si s'escau ser capellà,
i si n'era una donzella—l'honra havia de deixar.
La Verge de Ciurana—no vulgui mai perdonar
el vell Cabrés i el del Frare—que a l'infern deuen cremar
Tots els crims que els dos vells feien—el pou els ha d'ocultar
Era un pou en sense sola :—Déu ho sap on deu donar.
Quan aquells dos vells morien—la Verge els va castigar :
que s'hi senten nit i dia—com hi criden malaurats,
i aquell pou que no es sabia—on devia anâ a parar
ara és ple d'una aigua morta,—tèrbola i roja de sang.
Per morta i fonda que sigui—s'hi aviva un cop cada any
La diada assenyalada,—diada la de Tots Sants,
munta l'aigua a flor de terra—tèrbola i roja de sang
i s'hi senten nit i dia—com hi criden, malaurats,
el vell Cabrés i el del Frare—que a l'infern deuen cremar
Per tot el Comtat de Prades—la veu s'ha anat escampant
La casa ha quedat deserta,—Mas Cabrés abandonat.
Ai del qui gosi tornar-hi!—Ni la Verge li valdrà.
Serà condemnat en vida—que és la pena de més dany.
La Verge de Ciurana—no vulgui mai perdonar
el vell Cabrés i el del Frare—que a l'infern deuen cremar

(Els captaires s'allunyen per l'altra banda de l'escena cantant la darrera estrofa de la cançó. La Maria s'abalança mig pit enfora per escoltar-los més encara. Quan s'han perdut al fons, la Maria, alçant els braços al cel amb un gest de tragèdia i d'exasperació

es dirigeix cap a la porta del fons cridant també tràgicament :)

MARIA

(Adonant-se de l'Anselm que se li atansa.)

Oh Verge!
Anselm, no l'has sentit cantar!

ANSELM

(Fred i enèrgic.)

Estona ha que ja t'ataleiava,
però he volgut deixar-te-la sentir
que així podràs apendre d'oblidar-la.

MARIA

(Més exasperada encara.)

Anselm, no ho has sentit? Som fills del crim!
La nostra sang és sang robada als altres!
Som fills del crim, Anselm!

ANSELM

(Sang-fred.)

I què!
Si aquesta sang que ara em bleeix la cara
l'hagués pogut robâ el qui m'engendrà,
avui ja me l'hauria jo afanyada
amb aquest voler meu que en fa el que vol
i li trenca el camí i l'ha fet esclava.
Som fills del crim? I què! Si en fóssim fills
mal podria culpar-se'ns a nosaltres:
L'haver nascut tu i jo pot ser cap-crim?
(S'enterneix al venir-li la idea del fill que esperen.)
I si això fos, vols dir-me, oh dona amada,
si també en fóra aquest fill meu que duus?

MARIA

(Fortament enternida.)

Ell no! Són massa pures mes entranyes,
l'hem engendrat tots dos amb massa amor
i l'esperem amb masses esperances!

ANSELM

Doncs, si en fóssim tu i jo, ell fóra prou
per a rentar-nos de l'antiga taca.

Només un fill pot revifâ una llar
i la pot abrandar de noves flames!

MARIA

Oh! Sí, Anselm meu! Anselm, mai com avui
m'han penetrat tan fondes tes paraules!
Quant temps que no m'havies tu parlat
amb aquesta tendrô amb què em parles ara!
Tan de bo fos avui que ell arribés!

ANSELM

Doncs, què en treuràs de fer-li roba blanca
i d'emblanquinâ el mas de dalt a baix,
si escampes pels recons i per tot casa
tantes ombres de pô i mals pensaments?

MARIA

No ho faré més. Oh! Parla'm bé a la cara!
Al teu alè em vaig tota jo enfortint
i ja començo de sentir-me una altra!
Tan poc temps que l'acabo de sentir
i ja tinc la cançó mig oblidada.

ANSELM

L'has d'oblidar del tot i hi veuràs clar!

MARIA

Oh! Ja la dec tenir tota oblidada,
que les ombres em semblen molt més lleus
i veig la teva cara molt més clara!
No te l'hi havia vist encara mai
de quan érem fadrins i festejàvem!

ANSELM

De quan veníem a rondâ't al mas
les nits de més celistia i lluna clara?

MARIA

No; tan dolç com avui no ho eres pas.
Mai t'hi havia vist com et veig ara!

ANSELM

Només l'amor pot ablanir-me així.

MARIA

(Aquest idil·li han de dir-lo com presos d'un encís que fa que l'un no senti l'altre, arribant a fer una mena de duo.)

Guaita la nit!

ANSELM

Oh, no! que et veig la cara!

I aquells estels més verds...

ANSELM

Oh! quin lluî...

MARIA

I aquesta llum de lluna que ens amara!

ANSELM

d'estels que et veig al fons de la mirada!

(Pausa breu.)

MARIA

I aquest perfum que ve...

ANSELM

Oh! quina olor...

MARIA

del bosc veí!...

ANSELM

de fruita madurada!

MARIA

Com em va penetrant...

ANSELM

Quina dolçor...

MARIA

Anima endins!

ANSELM

que em ve de ta alenada!

MARIA

La teva em farà forta com tu em vols!

ANSELM

La teva em farà dolç com em voldries!

MARIA

S'atansa el fill!

ANSELM

Ja no serem més sols!

MARIA

Vindrà ple d'esperances!

ANSELM

I alegries!

MARIA

Jo li diré amoretes!
(Es van atansant lentament somrient i cara a cara.)

ANSELM

Jo cançons!

MARIA

Sabrà fer ball-manetes!
(Ja quasi frec a frec de cara.)

ANSELM

(Enternidíssim.)
I petons!
petons, petons, Maria!

MARIA

(Plorant de dolçor.)
Anselm, petons!
(Es besen llargament, i després d'una pausa, redreçant-se, ella fa un gest com per deixondir-se i deslliurar-se d'un estat d'ànim que la turmentés.)
Anselm, la teva dona ja és un altra.
Espantadissa no ho seré mai més.
La teva força m'has encomanada :
les cançons de captaires i romeus
i el chor de males llengües afilades

m'han de lligar més forta encara a tu
que no ho està el teu fill a mes entranyes.
I ara baixa amb mi devora el pou :
me'n vull assegurar d'una vegada
que no s'hi senten ni remors, ni veus.
Baixem-hi, Anselm!

ANSELM

Baixem!

(Baixen tots dos per l'escala, donant-se la mà, i en ser al darrer esglaó, avançant cal al pou, diuen amb la veu mig apagada, com si fos l'èco d'un idilli que mor.)

MARIA

Guaita la nit!

ANSELM

Oh, no! que et veig la cara!

(Arriben devora el pou i escolten amb una suprema aviditat i amb un xic de temor dissimulat, mig tombats al brancal del pou. De sobte fan un gest d'esglai com si haguessin sentit quelcom. Van per allunyar-se'n i, com si una força invisible els fermés devora el pou, hi romanen encara.)

MARIA

(Amb esglai.)

No sents, Anselm?

ANSELM

No! Jo no sento res!

(La Maria, en un estat d'histerisme i amb una veu monòtona i profunda sembla talment com si repetís maquinalment i contra la seva voluntat unes veus que li van dictant. En tot el que resta d'acte la Maria dirà en aquest to tots els versos de la veu que li sembla sentir al fons del pou.)

EL POU

Dos cents anys ja fa que cremo
com una teia de pi.
Dos cents anys ja fa que cremo
i he de cremar sense fi....

ANSELM

(*Cor fort.*)

Calla! Maria!

MARIA

Anselm, no puc callar.
Aquesta veu em crema aquí a la gola,
que me la van dictant sense parar.
Dos cents anys ja fa que cremo... ... ...

ANSELM

(*Amb ira i dirigint-se al pou.*)

Molts més encar te'n deuen esperar!

EL POU

Tots els fills de ma nissaga...
que vindran darrera meu
no els valdrà la Mare Església...
ni la sang del Fill de Déu...
Seran brots d'escorça morta,
fills de Crist migrats i bords...
No tindran una hora bona,
ni apendran la llei d'amor.

MARIA

Anselm: no sents el vell Cabrés com crida?

ANSELM

(*To despectiu.*)

I què sap ell, d'aquesta llei d'amor!
si ell hagués tingut aquests dos braços
(*Mirant-se els seus.*)
per abraçar-te com t'abraço a tu...

MARIA

Jo l'hauria guardat dels seus mals passos
i ara seria en aquest cel que lluu!

EL POU

Em voleu dir si no es troben
aquestos dos rius de sang
que es busquen per la muntanya

com dos cavalls desfermats?
Em voleu dir si no és troben?

ANSELM

Hi ha rius que no es troben mai.

EL POU

Si n'hi ha que mai no es troben
aquests dos rius s'han de trobar:
els mena una força cega,
sols Déu els pot deturar.

ANSELM

(*Molt irat i molt fort, al pou.*)

Vell Cabrés!

MARIA

Calla, Anselm!

ANSELM

No puc callar.
També sento una veu que se m'emporta
(*Fent gest de voler-se allunyar del pou i no podent.*)
i una altra força em ferma com un soc.

MARIA

I a mi com una canya que tremola!
Ai, Anselm, si la Verge avui no ens val!

EL POU

Es la sang del vell del Frare
i la sang del vell Cabrés.
Ai del dia aquell que es trobin!
No els valdrà ni el Fill de Déu.

ANSELM

(*Amb esglai, però fort.*)

Com! Calla! Calla! Aquests dos rius de sang
érem tu i jo, Maria! No són d'altres.
Es la sang del vell del Frare
i la sang del vell Cabrés:
els mena una força cega,
sols els pot deturar Déu...

MARIA

(Fent èco.)

Es la sang del vell del Frare,
és la sang del vell Cabrés...

ANSELM

(Fent un gest de contrarietat d'haver-se deixat deprimir i reaccionant amb més força, diu al pou :)
No! No! Vós, vell Cabrés i el vell del Frare,
cremeu tranquils, que els rius de vostres sangs
ja s'han trobat i no han sortit de mare.
Som fills dels vostres fills! Del nostre abraç
n'ha nascut un amor com una flama
i n'ha de naixe un fill encar més gran
que serà fort com jo i bell com sa mare.
Cremeu tranquils...

MARIA

Per Déu, Anselm meu! Prou!

ANSELM

que prou que ho mereixeu.

EL POU

No els valdrà la Mare Església
ni la sang del Fill de Déu.
No serà bell com sa mare
ni serà fort com l'Anselm,
serà l'espavent de Prades,
de llevant fins a ponent,
serà mig home i mig bèstia
per escarment de la gent.

MARIA

(Follament exasperada.)

No sents, Anselm. Què porto dintre meu?

ANSELM

(Serè i fort.)

Es el teu cor, Maria, que t'enganya.

MARIA

(Estat de follia i com si tingués la visió del seu fill que ja s'atansa cap a ella.)
Fill meu, jo et veia ros com un fil d'or
i ara et veig amb els ulls de terenyines,
amb les mans semes i amb les dits més prims
que unes potes d'aranya, fines, fines...
(Es va enretirant.)
Anselm, treu-me aquest fill!
(Com allunyant-se'l amb els braços del seu davant.)
No em besis, no!
(Fa dos xisclets aguts i tràgics i fuig corrent esbojarrada bosc endins. L'Anselm, al veure's vençuda la seva dona per la veu del pou, dubta un moment molt breu; però, redreçant-se, s'atansa de nou al pou i li crida amb més ira que mai.)

ANSELM

(Amb to d'escarni.)
No els valdrà la Mare Església,
ni la sang del Fill de Déu.
(Queda suspens un breu moment, però de sobte crida amb un riure sarcàstic.)
Doncs ja els valdrà l'amor i el voler meu!
(Llençant-se cap al bosc en recerca de la Maria, crida.)
Maria! Maria!

TELO RAPID

ACTE TERCER

Una gran sala d'una masia de pagès. Som al Mas Cabrés. Al mig una taula mig parada i amb estovalles blanques. A un dels costts una calaixera d'època. Per tot el volt mobles per l'istil de la calaixera. A un dels angles una petita taula amb gots, plats, ampolles i el demés parament. Al fons una finestra immensa per on es veuen unes gran muntanyes plenes de sol : són les muntanyes de Prades i és el sol d'ún mig dia setembral. A la finestra s'hi veu una bandera vermella que voleia al carrer. La Martina i la Maria van parant poquet a poc la taula.

MARTINA

Vols dir que trigaran a venî, els homes ?

MARIA

No poden trigar gaire. Ara mateix
han tocat a alçar a Déu.

MARTINA

Ja fa una estona.

MARIA

(Somrient.)

Sí, però avui ja saps que els capellans
van a poquet a poc i amb parsimònia.

MARTINA

No, dona si ja deuen ballâ el ram !
I enguany que el meu Aleix i que el teu home
són el prohoms del Sant, ja pots comptai
que voldran que la festa sigui bona.

MARIA
Ningú ho diria, no?, del meu Anselm!

MARTINA
Ja ho pots dir, ja. Oh, i quina joia
quan veié voleiar per primer cop
la bandera del Sant a casa vostra.

MARIA
I haguessis vist el noi! De bon matí
me l'he trobat a mig a mig de porta,
amb l'espardenya blava, els mitjons fins,
faixa de seda, la camisa forta
i amb un clavell al trau i un altre al pols.
Ni el millô hereu fadrí i de casa bona.

MARTINA
Com no han d'estar contents, si fins enguany
no havíeu fet mai festa a casa vostra,
si fins enguany encara el Mas Cabrés
no havia obert de bat a bat les portes
a coneguts, a estranys i forasters,
a homes, a minyons, a rics i pobres!
Ja em veig, aquesta tarda, el teu Anselm
fent de prohom, voltat de tot el poble,
quan vinguin al refresc de Sant Miquel,
repartint pa beneït i bona coca
i avellanes torrades i pinyons
i vi ranci i mistela de la dolça.
Com no han d'estar contents, si, de tant goig
que avui hi ha al mas, fins en traspua enfora!

MARIA
Ja ho pots dir! La bandera del Patró
Sant Miquel fa una llum damunt la porta
que, al traspassâ el brancal, el cor ja et diu
com la casa ha d'estar plena de joia.
(Enternida i entristint-se de cop.)
Tan poca que en tingué fa divuit anys!
I tan trista que fou i tenebrosa
quan havia de naixe' encara el noi
i tota jo em sentia plena d'ombres!

MARTINA

No hi pensis més : no és hora d'entristî's.
L'hora de l'alegria ja s'acosta!

MARIA

(Dolcíssima.)

Valga'm, Martina, del teu home Aleix,
que sap tant i és tan bo quan aconhorta
i em deia : —Una cançó, t'has d'escoltar?
No ho serà gaire més, la casa sola.
Quan arribi el teu fill, ell sol és prou
per omplir-te-la tota de llum nova.
I així sigué, Martina : al naixe'm ell,
ros i rodó i vermell com una poma,
ja no he passat mai més ni un dia trist.
I, si sovint encara el cor em plora,
no ho estranyis, Martina : és del goig
i de l'enterniment que tot em dóna.

PROSPU

(Del fons de la porta de l'escala.)

Maria!

MARIA

(A la Martina.)

El masover de baix. Pugeu!

PROSPU

(Entrant content.)

Bon dia Déu els dó i la companyia!

MARIA I MARTINA

Bon dia, Prospu!

PROSPU

(Amb entusiasme.)

Què! Que no ho sabeu?

MARIA

Què hi ha, Prospu?

MARTINA

Què hi ha?

PROSPU

Ni vós, Martina?

(El reconte aquest l'ha de fer una mica a la pagesa, però discretament perquè no quedi massa còmic.)

Vinc de la plaça a veure ballâ el ram.
Enguany sí que ha estat cosa lluïda!
Al davant de l'església hi queia un sol!

MARIA

(Encuriosida.)

Però, què hi ha?

PROSPU

Quan han sortit de missa
i el seu home encantava el ram major,
tots els fadrins i hereus que allí hi havia
es prenien la posta: quinze, vint,
quaranta cinc, qui més en donaria.
De sobte s'ha sentit cridâ una veu:
—Dues unces pel ram.—Ningú respira;
s'hauria oït a dalt del campanar
el tic tac de la pèndola que hi pica.
Però, al veure'l sortir cap al sagrat
del porxo del davant de câ la vila,
d'alegria i de crits no en vulgueu més!
Ni quan arribà en Prim!

MARIA

L'entens, Martina?

FLORENTINA

Què vols dir?

PROSPU

Que és l'hereu, l'Anselm petit,
que balla el ram major!

MARTINA

(Com felicitant-la.)

Ja ho sents, Maria!

MARIA

(Enternida.)

Sí! Que content que deu estar, l'Anselm!

PROSPU

Qui! son pare? Ja ho crec! Volia riure,
però ha acotxat el cap i, si és tot sol,
prou hauria plorat de l'alegria.

MARIA

Al veure'l tan guarnit de bon matí,
a mi el cor ja m'ho deia. Ho creus, Martina?

MARTINA

I que content que deu estar, l'Anselm!

GALOFRE

(De baix a l'escala.)

On sou?

MARIA

Ja van venint. Sents? El Galofre!

GALOFRE

(Entrant.

Déu vos guard!

MARIA I MARTINA

Déu vos guard!

PROSPU

Què hi ha de bo?

GALOFRE

Què vols que hi hagi, Prospu? Esperant l'hora.
Anant passant els dies com un pot.

PROSPU

Qui dies passa anys empeny, Galofre.

GALOFRE

No cal empenye'ls, no: prou via fan,
que no es deturen pas, ni se n'entornen.

MARIA

(A Galofre.)

Que no heu anat al ball?

MARTINA

No hi heu anat?

GALOFRE

Que si hi he anat? Ai Déu us fassi bones!
El cor em plora encara de content
d'haver sentit el noi. I amb quina solta
que ha oferit dues unces d'or pel ram!
Així ho feia l'Anselm quan era jove.
Ara ho recordo com si fos avui.
Si n'hi havia vist guanyar, de toies!
Per a veure'l ballar, el teu hereu,
hauria dat, Maria, d'una volta,
els pocs dies que em puguin ja restar
de viure en aquest món...

MARIA

Ja us crec, Galofre.

GALOFRE

I mireu si me'n sento, de content,
que, avui, morir-me no em doldria gota,
perquè veig l'alegria d'aquest mas
que tants cents anys es veu que n'era fora.

PROSPU

(*Bromejant.*)

Ja ho crec: teniu raó. Sols a l'entrâ-hi
ja es sent una oloreta que retorna.

MARTINA

(*Rient.*)

El Prospu ja s'hi troba!

GALOFRE

(*Reprenent el mateix to.*)

Era ben trist
que un home com l'Anselm, d'un cor tan noble
i tan bo per tothom—prou ho saps tu—,
per mossos, per mitgers, per rics i pobres,
s'hagués de veure així abandonat!

I la Maria? Vols més bona dona?
Tot per una cançó! Com si tothom
no sabés el que són, aquestes coses!

MARIA

(Enternida.)

Només vós el sabeu, els sofriments:
vós i l'Aleix.

MARTINA

(Que va feinejant.)

Que! Vós i tot, Galofre?
No és hora d'entristî's avui. Aneu!

MARIA

Es d'alegria!

GALOFRE

(Fent èco.)

Es d'alegria, dona.

(Se senten unes remors a l'escala.)

MARTINA

(Corrent a la porta.)

Mireu: ja són aquí!

MARIA

(Corrent-hi també.)

Sí, que són ells!

MARTINA

(De dins de l'escala.)

Senyors prohoms: que sigui l'horabona!

(Entren tots a l'escena. Van al davant l'Anselm i l'Aleix, vestits de negre i amb una gorra d'aquelles de seda de la paleta curta. Els acompanyen aquells dos mossos que a l'acte primer l'Anselm havia tret de casa: van mudats a la pagesa. Es van assentant tots davant de la finestra, menys les dues dones que queden dretes guaitant embadalides llurs homes.)

MOSSO 1.er

(A les dones.)

Que sigui l'horabona!

MOSSO 2.on

Per molts anys!

ALEIX

(*Rient.*)

Quina oloreta de llorer que feu!

ANSELM

Quina blancor de taula ben parada!

MARTINA

(*Irònica.*)

No els sents, Maria? I que us penseu que és poc, tenî els prohoms de Sant Miquel a taula!
(*La Martina, després d'un moment d'haver dit això, anirà entrant i sortint, acabant de dur el que falti a la taula.*)

MARIA

I tenir la bandera al finestral!

ANSELM

I que l'hereu d'aquesta antiga casa
hagi ballat per primer cop el ram!
L'haguessis vist, Maria, quina gràcia!

MARIA

(*Somrient enternida.*)

L'ha ballat amb pubilla?

ANSELM

Dona, és clar!

ALEIX

Amb la rossa del Mas de l'Estelada.

PROSPU

I a fe que anaven ben aparellats!

GALOFRE

(*A la Maria.*)

Ja ho sents! La vols encar' de millor casa?

MARIA

(Gairebé no podent parlar d'enterniment.)

Sí! Sí!

ANSELM

Quan jo encantava el ram,
tantost s'oí la seva veu que talla:
—Dues unces pel ram—, com ja me'l veig
sota aquell sol i a mig a mig de plaça
més dret i més lluent que l'espasí
de Sant Miquel, els ulls se'm fejen aigua
i atansant-me a l'Aleix he hagut de dir:
—Guaita'l, que fort! Oh! si el veiés sa mare!

ANSELM, FILL

(De baix a l'escala.)

Pare!

ANSELM

(Anant cap a la porta.)

Sembla que el sento! Sí, que és ell!

(S'alcen tots i s'atansen cap a la porta. Entra l'Anselm fill. Es un jove de divuit anys, mudat a la pagesa i segons la descripció que n'ha fet sa mare: espardenyes blaves, faixa de seda i un clavell vermell al trau. Tothom el volta donant-li mostres d'alegria i felicitacions. Sa mare queda mirant-se'l embadalida.)

ALEIX

(A l'Anselm fill.)

Saps que l'heu puntejada amb molta manya!

PROSPU

I molt ben avinguts!

MOSSO 1.er

No hi ha hagut pas
cap parella com ells!

MOSSO 2.on

Prou se'ls miraven!

ALEIX

(A la Maria i assenyelant el noi.)

Ja el veus, Maria, com llueix, l'hereu!

ANSELM, FILL

(Infantil, amb una mica de fatxenda i a la seva mare.)

Dues unces del ram; no? Dues, mare!

MARIA

Dues unces!

ANSELM

Ni dues ni dos mil
foren mai res, ni ara són de plànyer,
quan sigui pel bon nom del Mas Cabrés.

ANSELM, FILL

Dues...! I he convidat els castellaires!
Ara vindrem amb els «xiquets de Valls».
(Escoltant cap a la finestra.)
Ja se senten al Mas de l'Estelada!
(Al Prospu i mossos.)
Anem-los a buscar!
(Se'n va amb el Prospu i els mossos.)

ALEIX

(A l'Anselm i pel noi.)

Ja és bé com tu!

MARIA

Veus? Dels castells n'estic enquimerada!

ANSELM

(Rient.)

Enquimerada! Espatllant-se es fan forts!
L'Aleix i jo ben bé no érem encara
tan grans com ell, i avui no hi havia any
que no aixequéssim el pilar de quatre;
tan segurs, que l'hauríem aixecat
arran del cinglerar de Ciurana.

MARIA

Que m'hauria agradat veure'l ballar!

GALOFRE

(Per ell.)

I a mi també!

ALEIX

(A la Maria.)

Ja estàs contenta, ara?

MARIA

(Enternint-se altra vegada.)

Com vols que no n'estigui, amic Aleix,
si aquesta casa avui ja és tota una altra,
i ja tenim tan gran el nostre hereu
i tan fort com tu i ell el somiàveu!
Tu i ell: que, en mi, prou ho sabeu tots dos
que hi lluitaven la pô i les esperances.
Valga'm l'Anselm, que és fort, i els teus consells
i la Mare de Déu de Ciurana!

ANSELM

(Reptant-la.)

Maria!

ALEIX

(Igual.)

Que no és hora d'entristí's!

MARIA

Es d'alegria.

GALOFRE

(Per ell i fent èco.)

Es l'alegria d'ara!

ALEIX

(Amb una gran lentitud i expressió.)

Amb aquells temps no hi penseu més.
Si cap ombra en restava encar' poc clara,
ja s'ha esvaït. Traient-ne una cançó,
tota tu has de sentir-te'n deslliurada!

ANSELM

(A l'Aleix.)

Quan tu i jo érem fadrins i anàvem junts,
si cap pubilla mai ens desairava,

fins que li havíem tret una cançó
no quedàvem tranquils altra vegada.

ALEIX

(A la Maria.)

Ja la saps, la cançó! Si mal hi hagué,
no el feres tu,

(Per l'Anselm.)

ni ell, ni els vostres pares.
Foren els vells de temps molt més antics
i a l'altre món-ja diuen que ara ho paguen!

ANSELM

(Escèptic.)

I encara, Aleix, anem-ho a sapiguer
si és la cançó només qui els condemnava
i qui els ha anat culpant de tots els crims
que per aquests tombants han fet tants altres.
Que, si els hagués donat per fer-los grans,
ja serien Patrons de la muntanya
i aquestes creus que ara ens recorden crims
potsê ens recordarien grans miracles!

MARIA

(Recelosa.)

I si fos cert!

GALOFRE

(Fent èco.)

I si fos cert!

ANSELM

I si fos cert? No diuen que ja ho paguen?
Doncs que cremin tranquils. Ni tu ni jo,
no vols pas que paguem les culpes d'altres!

ALEIX

I si fos cert, Maria, tu ja ho saps:
d'arbres de mitja soca corsecada
i de més d'una arrel ben morta i tot
en surten tanys novells i amples brancades.
Del magraner més bord, un bon empelt
en treu la millor flor de les magranes!

ANSELM

(Joiós de l'exactitud de la comparació.)
Aleix! I aquesta flô és el nostre Anselm!
(A la Maria molt fort.)
Si mai altres cançons aventurades
ens tornessin a fer sentir de noú
que m'he casat amb tu i no amb una altra
perquè érem aquells rius que es van cercar
de sang del vell Cabrés i el vell del Frare,
digue'ls ben fort, ben fort : —Cremeu ranquils!
Ja s'han trobat i no han sortit de mare.
Som fills dels vostres fills! Del nostre abraç
n'ha nascut un amor com una flama
i n'ha nascut un fill encar 'més gran,
fort com jo i bell com tu que li ets mare,
que ballà el ram major i amb una mà
ha portat la bandera majorala
i amb un pilar de quatre al seu damunt
ha anat pujant escala per escala.

MARIA

No tinguis por que les sentim mai més,
aquelles veus mig fondes i apagades
que semblaven venir d'un altre món
i era el meu cor, Anselm, qui les dictava :
el meu cor exaltat per la cançó
que els dies i les nits ens revoltava.
Ara no hi ha més cants que els de l'Anselm,
ni altra veu se sent per la muntanya :
que, al cantar ell, retrunyen tots els cims,
fins el Mont-Sant que s'alça a l'altra banda.

ANSELM

(Es senten remors sota la finestra.)
Em sembla que ja tornen a sê a baix.

MARIA

No, Anselm : deuen sê els pobres de la capta.
La Martina que els dóna el pa i el vi.

ALEIX

(Guaitant a la finestra.)

Els pobres són i ells que ja s'atansen.

FLORENTINA

(De baix estant.)

Senyô Anselm!

GALOFRE

(Content i anant cap a la porta.)

Florentina! Oh! Pugeu!

MARIA

(Anant cap a la porta.)

Pugeu, que avui teniu un lloc a taula.

FLORENTINA

(Entrant, molt velleta.)

L'enhorabona pel senyor prohom
i la seva senyora agraciada!

ANSELM

(A la Florentina.)

Gràcies.

(A tots.)

Ja són aquí!
(Fent un senyal com fent deturar uns que se'n van camí enllà.)
Ei! Escolteu!
No us allunyeu del mas, oh vells captaires!
Vosaltres que sabeu tots els camins
i de tot en treiu una complanta:
dels clars de lluna, i de les nits de vent,
dels dies de turmenta i de bonança,
dels bels d'anyell i dels udols de llop,
dels cants de grill i del brogir d'aranyes,
del vagabund errant i els pelegrins,
del traginer i del pagès que llaura,
del frare i de la monja caminants,
dels vius i dels difunts de cada casa!
Vosaltres que amb el to d'una cançó
sabeu salvar o condemnar les ànimes!
Si amb el to d'una antiga ja heu damnat

la dels difunts més vells d'aquesta casa,
amb un de nou salveu l'hereu Anselm
que nasqué fort com jo i bell com sa mare,
que ha sapigut matar les veus del pou,
i d'aquella aigua roja i ensagnada
n'ha fet una aigua clara com la llum
que brillarà damunt la nostra taula.
Avui el fons del pou és més lluent,
més dolç i més profund que una mirada,
reflectint-s'hi, de dia, aquest cel blau,
i, de nit, la celístia i l'estelada.

EL POBLE

(*De sota la finestra creix la remor de poble.*)
Visca l'hereu Anselm! Visca l'hereu!

ANSELM

Mireu-se'l! Es aquell que va al davant,
amb un clavell encès a cada galta
i la faixa vermella de carmí
i amb aquell caminar que talla l'aire.
No us allunyeu, que us vull al meu costat!
Vull que el vegeu sentat al cap de taula!
(*Se senten unes grans remors al dessota la finestra i de sobte hi esclata una cançó.*)

EL CHOR

Oh Verge de Ciurana!—volgueu-nos afavorir!
Obriu-nos, quan sia hora,—les portes del paradís.
(*Mentre canten la cançó van entrant la Martina, el Prospu, els mossos i poble.*)

ALEIX

(*Amb fervor.*)
La cançó nova ha començat!
(*En acabar-se tot just el darrer vers de la cançó, entra l'Anselm fill. El seu pare, assenyalant-lo, diu a la Maria.*)

ANSELM

I és la cançó del nostre Anselm, Maria!

TELO RAPID

Director: J. NAVARRO COSTABELLA

OBRES DE PRÓXIMA PUBLICACI

La Dama Alegre. — La família Rocamora. — El Marxan
de Venècia. — Don Gonzalo o l'orgull del gec. — Dijou
Sant. — La cançó del vell Cabrés. — El somni d'una nit d'is
tiu. — Qui compra maduixes! — Sirena. — L'avar. — L
Santa Relíquia. — La vidueta. — La campana submergida. -
L'endemà de bodes. — El rabadá. — Espectres. — Gra d
mesc. — La Teta gallinaire. — Senyora àvia vol marit. -
Tribut al mar. — El mas perdut. — Otello. — La mitja taror
ja. — Joventut de príncep. — L'ordinari Henschel. — Judit
— La força de les tenebres. — La Miraculosa. — Conte d
Nadal. — Sogra i Nora. — El fill de Crist. — Monna Vanna. -
La faréstega domada. — La vídua desitjada. — Macbeth. -
Fanny i els seus criats. — Epitalami. — El gran Aleix. — L
tornada d'en Titó. — Aubada d'amor. — La victòria del
filisteus. — Francesca de Rímini. — Si era una minyona. -
Joan Gabriel Borkman. — Les ales del fang. — Els esclops d
la sort. — Garidó i Francina. — El gran enlluernament. -
La núvia verge. — L'Innocenta. — El mestre nou. — Cliten
nestra. — Don Juan. — Dama Isaura. — Rondalla de bo
temps. — El mal traginer. — Periandre. Quan despertarer
entre els morts. — Desamor. — La dama enamorada. — L
sort. — La mare confident, etc.

Volum IV Preu: 50 Cts